

poti, razen na zaključnem stolpu proti cerkvi. Poleg tega je v delu streha nad stopniščem, ki je že močno poškodovano v nekaterih obočnih sestavinah. Ob teh delih so se pojavili tudi že različni turistični interesi, ki naj bi jim grad v prihodnje zadostil. A gotovo je, da je treba pred vsemi takimi pobudami najprej zavarovati temeljne sestavine gradu, ki kljub pomanjkanju strehe in porušeni notranjim elementom tudi po silueti pomeni privlačno vrednoto v pokrajini (1959). — N. Š.

Breg pri Preddvoru — sv. Jurij na severnem delu slavoločne stene. (Foto I. Komelj)

Breg près Predvor — St. Georges sur la partie supérieure de l'arc triomphal.
(Cliché I. Komelj)

Breg pri Preddvoru. Dve sezoni trajajoče odkrivanje in utrjevanje stenskih slik, ki jih je vodila okrajna spomeniška komisija v Kranju (restavrator Boris Sajevec in restavrator Zavoda za spomeniško varstvo LRS Miha Pirnat) je končano. Pri tem nismo zabeležili le bogatih umetnostnozgodovinskih izsledkov, marveč sodi spomeniška prezentacija notranjščine, ki smo jo povezovali s predhodno konsolidacijo stavbe, celotnim odkritjem in restavracijo stenskih slik in slikanih oken, med najlepše uspehe našega povojnega spomeniškega varstva sploh.

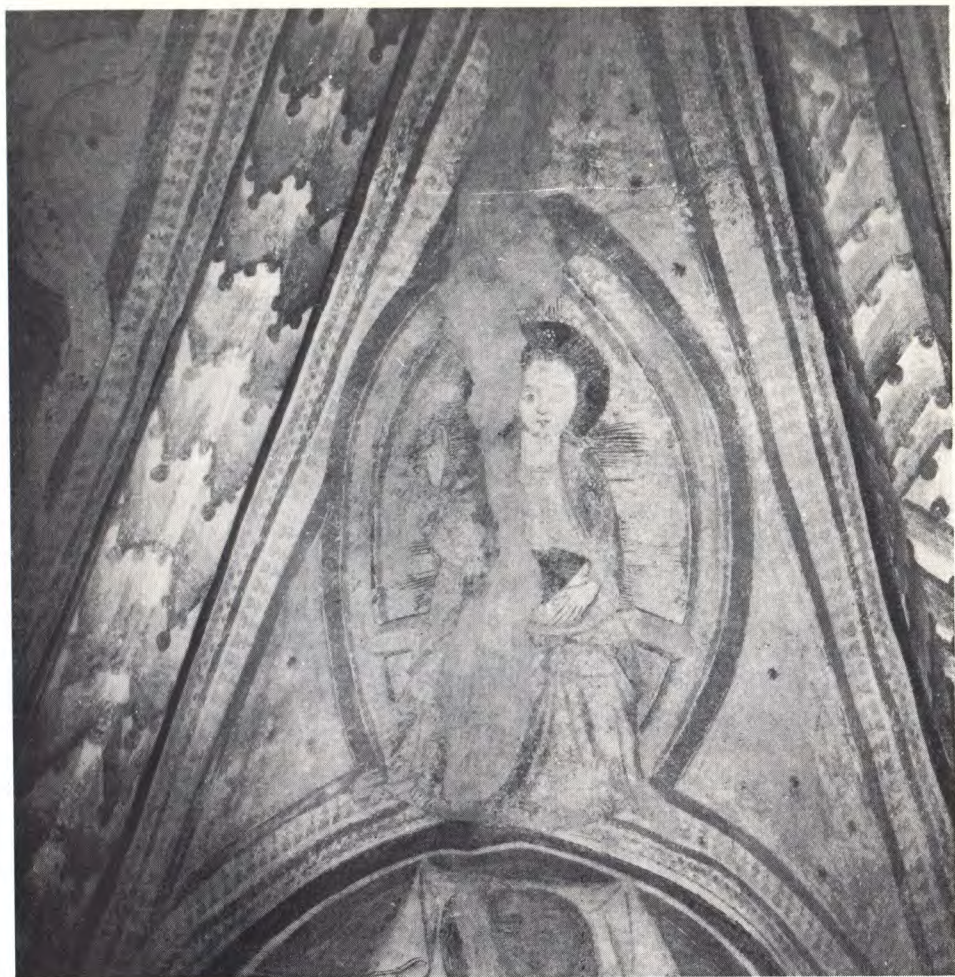
Dokončno smo odkrili in restavrirali stenske slike v notranjščini prezbiterija, zunanji slavoločni steni in na zunanjščini zahodne stene desno od vhoda. Ikonografska shema in kompozicija poslikave šestdelnega oboka v prezbiteriju se osredotočuje okrog Kristusa v mandorli, ki ga spremljajo v stranskih obočnih

polah simboli evangelistov, postave štirih cerkvenih očetov in še Adam in Eva v trikotni obočni poli ob slavlolu. Gre sicer v bistvu za malo razčlenjen, vendar ikonografsko dovolj nasičen gotski obok, ki vključuje v svoji kompozicijski shemi osrednjo figuro Kristusa v mandorli, evangeliste in štiri cerkvene očete, kar ni osamljen primer v našem spomeniškem gradivu. Izjemna pa je upodobitev Adama in Eve, ki je do neke mere kar poenostavljena redukcija Geneze. Stene so nad neposlukanim pritličjem razdeljene v tri pasove, v spodnjem najožjem so krog in krog postavljene dopasne upodobitve prerokov z napisnimi trakovi, ki nastopajo kombinirane z motivi rastlinskih vitic še na notranji slavaločni steni. Obe podolžni steni prezbiterja izpolnjujejo v obeh gornjih pasovih prizori Pasijona, na srednjem pasu zaključnih sten in okenskih

Breg pri Preddvoru — slika Kristusa v mandorli na oboku prezbiterja, preko katere poteka razpoka in je bil tu del oboka povešen. (Foto B. Sajovic)

Breg près Preddvor — Image du Christ sur la voûte du chœur; elle est traversée d'une fissure et cette partie de la voûte s'affaissait. (Cliché B. Sajovic)

Breg pri Preddvoru — slika Kristusa v mandorli po restavraciji, ko je bil obok izravnán in razpoka zapolnjena ter nevtrálno tonirana. (Foto B. Sajovic)

Breg près Preddvor — Image du Christ après la restauration; la voûte a été redressée, la fissure remplie et mise en ton neutre. (Cliché S. Sajovic)

ostenj so upodobljeni apostoli, nad njimi pa sv. Barbara na eni strani, na drugi sv. Katarina z Veronikinim prtom v vzhodni zaključni steni. Slike v notranjščini prezbiterja sodijo v delavniški krog roke, ki je naslikala na severni steni ladje v Tupaličah prizore Pasijona. Tu kot tam pa je zanimivo, da ne gre za pravo fresko tehniko, marveč za slikarijo, izvršeno in secco. Beleži, s katerimi so slike kasneje prekrili, so se povezali z vrhnjo plastjo barv in so jo pri odkrivanju potegnili s seboj, tako v Tupaličah kakor na Bregu. Od slik v notranjščini se razlikujejo prizori na zunanji slavaločni steni, ki sicer sodijo — tako kot slike v prezbiteriju — v krog tako imenovanih »furlanskih« slikarjev, vendar se oddaljujejo od nam znanih primerov.

Breg pri Predvoru — cerkvena notranjščina s pogledom proti prezbitteriju pred odkritjem stenskih slikarij. (Foto I. Komelj)

Breg près Predvor — intérieur de l'église avec vue vers le chœur avant la découverte des peintures murales. (Cliché I. Komelj)

Po odkritju in restavraciji slik, konsolidaciji oboka, pri čemer je bilo treba povešeni del oboka z rebri vred vrniti na prvotno mesto, zapolniti in tonirati več centimetrov široke razpoke po oboku, je prišla na vrsto še prezentacija objekta. Neustrezen oltar iz druge polovice 19. stol. s svojo disproporcionirano, značaju arhitekture in dekoracije poslikanega prezbitterija neprimerno obliko, ni imel več mesta v restavriranem prostoru. Ker bi stranska oltarja na svojih prvotnih mestih ob slavalnočni steni zakrivala starejše in ob restavraciji na novo odkrite slike, smo jih po temeljitem preudarku postavili ob južno in severno steno ladje. Tako je prišel v notranjščini do izraza predvsem slikarski potencial v prezbitteriju oziroma v vzhodnem delu notranjščine, ki danes sicer še nekoliko kontrastira s svetlo toniranimi stenami ladje in temnim originalnim lesenim kasetiranim stropom iz konca 17. stol. Originalna slikana gotska okna, ki smo jih po restavraciji vrnili na prvotna mesta in jih še posebej zavarovali s posebnimi kovinastimi okviri, so prišla v svoji barvitosti do polnega izraza in ustvarjajo ponovno barvno in miljejsko sozvočje med slikanimi stenami in prosojnimi toni barvanih okenskih stekel. Zazidani vrh originalnega šilastega dvodelnega okna v zaključku smo odprli, zasteklili z originalnimi stekli, kar pa se ni povsem posrečilo, ker prihaja skozi razmeroma svetla stekla v notranjščino še vedno preintenzivna svetloba in bo treba najti drugačno rešitev. — I. K.

Breg pri Predddvoru — cerkvena notranjščina s pogledom proti prezbiteriju po odkritju in restavraciji stenskih slik ter po odstranitvi oziroma prestavitvi oltarjev.
(Foto M. Pirnat)

Breg près Predddvor — intérieur de l'église avec vue vers le chœur après découverte et restauration des peintures murales et déplacement des autels. (Cliché M. Pirnat)

Brežice. V letu 1959 je bilo zaključeno restavriranje stenskih slikarij v grajski dvorani, ki je ena največjih poslikanih baročnih profanih prostornin pri nas. Ker je treba obnoviti tudi stenske slikarije v grajski kapeli in na stopnišču, bomo o vseh delih poročali, ko bodo v celoti izvršena. — **M. Z.**

Bučkovci. Pri terenskem evidentiranju kulturnih spomenikov v Pomurju je bilo ugotovljeno, da je v teku obnova zunanjščine poznogotske arhitekture župnijske cerkve in da dela ne potekajo v skladu s spomeniško vrednostjo objekta ter da so bila v spomeniškem pogledu popolnoma napačno zastavljena in deloma že tudi izvršena.

Stavba je zanimiv primer, kako so v prvi polovici 16. stol prezidali neko starejšo cerkev ob uporabi sicer še tradicionalnih poznogotskih stavbnih elementov, ki pa se že prepletajo z renesančnimi. Medtem ko so rebrasti oboki s služniki in šilasti slavolok vsaj formalno še gotski, je arkadni steber v ladji in južni portal že izrazito renesančen. Z letnico 1547, ki se nanaša na obokanje in je z njo datiran tudi portal, je časovno določeno sočasno nastopanje formalno še gotskih in že povsem renesančnih stavbnih elementov. V sklopu teh velikih prezidav je bil pred zahodno fasado pozidan tudi spodaj kvadratični in zgoraj oktogonalni zvonik, ki je pod napuščem datiran z letnico 1521.